

К. К. Марутян, аспірантка кафедри глобальної та національної безпеки Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка

МАСКУЛІННІСТЬ ЯК КУЛЬТУРНА ОСОБЛИВІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА БЕЗПЕКУ ГРОМАДЯН

У статті представлено критичне осмислення маскулінної культури в епоху гендерних трансформацій. Доведено, що вона є похідною від гендерної ідеології суспільства та сформована під впливом традиційних патріархальних поглядів, сучасних соціально-економічних реалій.

Вивчаючи маскулінність як культурний феномен у системі правоохоронних органів, було враховано її множинність, історичність і ситуативність. Розглянуто передумови виникнення дискусії про вплив стратегій маскулінізованої мілітаризації на поліцейські організації.

Було досліджено, як маскулінність, характеристика, пов'язана зі статтю, відобразилася на поліцейській культурі. Також відзначено вплив маскулінної культури на боротьбу з домашнім насильством. Підкреслено вразливість членів сімей поліцейських перед різними проявами насильства з урахуванням культурного контексту.

Спираючись на досвід історичної провінції Ірландії Ольстер, де з 1922 по 2001 рр. діяла Королівська поліція, було доведено, що маскулінність толерує злочинність і породжує безкарність, а маскулінізований характер поліцейських організацій створює сприятливі умови для сексуального насильства та домагань.

Для мінімізації шкоди маскулінної культури рекомендовано включити гендерний компонент у систему навчання поліцейських. Інформування та просвітництво персоналу можуть допомогти не лише у підвищенні обізнаності, а й у зміні нездорових сексистських поглядів і поведінки.

Також зроблено висновок про те, що тенденції відходу органів правопорядку від мілітаризації сприяють формуванню більш рівноправної та інклюзивної культури та впливають на рівень безпеки у громадах.

Беручи до уваги світові ініціативи заохочення жінок до служби у правоохоронних органах, було проаналізовано досвід поліції штату Іллінойс, яка використала інструмент «позитивної дії» – підписала зобов'язання 30x30, спрямоване на усунення дисбалансу можливостей жінок і чоловіків на службі у поліції.

Ключові слова: маскулінність, маскулінна культура, поліцейська культура, домашнє насильство, гендерна рівність.

K. K. Marutyán. Masculinity as a cultural feature of policing and its impact on public safety

The article presents a critical understanding of masculine culture in the era of gender transformations. It is proved that it is derived from the gender ideology of society and is formed under the influence of traditional patriarchal views, modern socio-economic realities.

Studying masculinity as a cultural phenomenon in the law enforcement system, its multiplicity, historicity and situationality were taken into account. The preconditions for the emergence of a discussion on the impact of masculinized militarization strategies on police organizations are considered.

It was investigated how masculinity, a gender-related characteristic, was reflected in police culture. The influence of masculine culture on the fight against domestic violence was also noted. The vulnerability of police family members to various forms of violence, taking into account the cultural context, was emphasized.

Based on the experience of the historic province of Ulster, Ireland, where the Royal Police operated from 1922 to 2001, it has been shown that masculinity tolerates crime and impunity, and the masculinized nature of police organizations creates favorable conditions for sexual violence and harassment.

To minimize the harm of masculine culture, it is recommended to include a gender component in the police training system. Informing and educating staff can help not only to raise awareness, but also to change unhealthy sexist attitudes and behaviors.

It was also concluded that the tendencies of law enforcement agencies to withdraw from militarization contribute to the formation of a more equal and inclusive culture and affect the level of security in communities.

Taking into account global initiatives to encourage women to serve in law enforcement, the experience of the Illinois police was analyzed, which used the tool of "positive action" – signed a 30x30 commitment aimed at eliminating the imbalance of opportunities for women and men in the police.

Key words: masculinity, masculine culture, police culture, domestic violence, gender equality.

Постановка проблеми. Ідеали маскулінності продовжують домінувати у сучасній поліцейській культурі та є її невід'ємною складовою частиною. Їх вплив на спроможність поліцейських виконувати службові обов'язки неодноразово підтверджувався низкою соціологічних досліджень.

І хоча сучасна поліцейська служба починає визнавати ефективність гендерної рівноваги у здійсненні службових обов'язків, домінантні та маргіналізовані моделі маскулінності продовжують займати центральне місце у діяльності поліцейських.

За останнє десятиліття багато країн продемонстрували рішуче лідерство у питаннях забезпечення гендерної рівності, у тому числі шляхом призначення виконавців гендерних програм у сектор безпеки, але маскулінна культура, будучи заснованою на ідеології соціальної нерівності між чоловіками та жінками, все ще відіграє важливу роль у процесах розбудови інституцій сектору безпеки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасному науковому дискурсі питання маскулінності в інституціях сектору безпеки значно поширилося. Феномен поліцейської культури (police culture) у сучасних зарубіжних дослідженнях стала об'єктом наукових пошуків І.В. Ламаш; наукове розуміння того, як поліцейська діяльність відображає, підтримує, втілює і підсилює ідеї маскулінності в історичному та сучасному контекстах досліджували Т. Марценюк, К. Левченко, О. Давидова, А. Дацков, О. Ковальова, В. Купчишина. Девід Дж. Баррі та Сьюзан Брумхолл [1]. Генрі Миртінен зосередився на трансформації маскулінної інституційної культури з метою розширення участі жінок і сприяння культурно-етнічному різноманіттю у секторі безпеки. Колін Аткинсон провів культурний аналіз роботи поліцейської розвідки у Шотландії [2]. Елен Хендріксен у своїх роботах дає відповідь на питання про те, як токсична маскулінність впливає на корпоративну культуру. Протилежної думки дотримується Маріса Сільвестрі [3], визнаючи атрибути традиційно чоловічої поведінки домінуючими у професійній культурі поліцейської діяльності. Мужність, на думку дослідниці, синонімічна компетентності та професіоналізму поліцейських.

Водночас, з огляду на активну інтеграцію гендерних компетенцій до процесів управління сектором безпеки, слід зауважити, що важливою є комунікаційна підтримка гендерного підходу, а також популяризація негативного впливу маскулінності на безпеку громадян і ефективність роботи поліції.

Мета статті – дослідити маскулінну культуру як складову частину професійної діяльності поліції та її вплив на безпеку громадян.

Виклад основного матеріалу. Те, що досі називалося «поліцейською культурою», є конгломератом національної, корпоративної та професійної культури співробітників поліції, що набули культурні та професійні цінності на різних етапах процесу соціалізації й у процесі практичної діяльності.

Вчені-феміністки стверджують, що етіологія чоловічого домінування залежить від ступеню патріархальності суспільства, побудованого на способах підпорядкування та залежності, стереотипних статевих ролях і очікуваннях, включаючи професії [4]. Інститути, у яких домінують чоловіки, залучені у структури насильства і примусового контролю. Що стосується поліції, то постійний наголос на тому, що «мужність» є ідеальною рисою поліцейського – це гегемоністський інструмент для збереження чоловічої влади та домінування.

Незважаючи на все це, поліція відіграє вирішальну роль у зміні соціальної репутації правоохоронних органів, однією з таких опцій є забезпечення дотримання законів щодо протидії домашньому насильству. Клер Х'юстон [5] стверджує, що державні органи, включаючи поліцію, є основними агентами змін у боротьбі з насильством у сім'ї. Необхідність причетності поліції до протидії домашньому насильству заснована на доводі про те, що винні мають нести відповідальність за своє жорстоке поводження, щоб запобігти їх безкарності [6]. Це дослідження продемонструвало, що маскулінність є соціальною категорією, яку можна засвоїти та транслювати. Анатомія чоловіка не обов'язково робить його мужнім. Таким чином, людині можна приписати певний набір маскулінних характеристик залежно від культури, навколишнього середовища і соціалізації, як у випадку із жінками-поліцейськими. Це твердження відповідає феміністській теорії, яка говорить про те, що маскулінна поведінка може бути набутою, і не є вродженою.

М. Кіммель наголошує на тому, що атрибути маскулінності пов'язані з гендерованими соціальними ролями, наслідування яких очікується від чоловіків [7].

Як стверджує Анжела Воркман-Старк, доцент кафедри організаційної поведінки Університету Атабаски, змагання у маскулінності більш поширені у поліцейських організаціях, котрі дотримуються моделі воєнізованого контролю, застосовують жорстку дисциплінарну практику і сприяють створенню конкурентного середовища, яке налаштовує офіцерів один проти одного за допомогою дискримінаційних практик.

Дослідники наголошують, що категорії та норми чоловічої поведінки перебувають у постійній перебудові. Найяскравішим прикладом може стати публічний образ чоловіка у збройних силах. Раніше військові, моряки та пілоти уособлювали чоловічу силу, витривалість, загартованість духу, силу волі, а травми, пов'язані з участю в Першій і Другій світових війнах, були вдало заховані за ширмою родинної приватності або мурами лікарень і притулків. Цілковитим іншим образом солдата подавали мас-медіа після війни у Перській затоці, коли показували вояків зі сльозами на очах, котрі розповідали про жах воєнних переживань і зверталися по допомогу до спеціалістів, щоб отямитися від шоку.

Це означає, що чоловічі риси характеру не є вродженими, а формуються у процесі сприйняття стереотипно-чоловічих поглядів і вірувань, таких як підтримка ієрархії, агресія, демонстрація влади або фізичної сили.

У часи, які в англійській історіографії відомі як Смута у Північній Ірландії, озброєна та мілітаризована Королівська поліція Ольстера (RUC) вважалася такою, що має маскулінну ідеологію. Це були перші поліцейські сили,

які для розгону учасників заворушень використовували гумові кулі. Чоловіки значно більше були представлені у кадровому складі RUC, що говорить про її непропорційність. Королівська поліція Ольстера була відома участю у переслідуванні ЛГБТІ-спільноти. Після укладання у 1998 р. між урядами Республіки Ірландії та Великої Британії Белфастської угоди було розпочато процес реорганізації та перетворення RUC на менш милітаризовані сили, які більше орієнтовані на охорону порядку у громадах, є більш різноманітними за складом і у яких більшою мірою дотримується принцип гендерної рівності.

Окрім того, що нова Поліцейська служба Північної Ірландії (ПСНІ) прагнула набрати до своїх лав більше типових представників громади (у плані релігійного й етнічного походження членів громади), докладалися зусилля для покращення гендерного балансу у цій службі шляхом застосування політики набору на основі позитивної дискримінації, активних заходів, спрямованих на розширення складу новобранців, а також шляхом забезпечення професійного підвищення жінок-поліцейських і призначення їх на посади більш високого рівня. ПСНІ також докладала активних зусиль для покращення відносин із ЛГБТІ-спільнотою. Для цього були необхідні зміни в інституційній культурі служби – відхід від милітаризованої структури, якій притаманна «сувора маскуліність», до більш відкритої, різноманітної й орієнтованої на потреби громади інституції.

За останні роки на темі маскуліності сфокусувався й уряд Австралії, виділивши значні кошти на дослідження та програми, спрямовані на зміну сприйняття чоловіками гендерних питань. Фінансувалися програми, ціль яких – показати негативну сторону токсичної маскуліності за допомогою якісної комунікації.

Традиційно до проявів маскуліності відносять жорстокість і надмірне використання сили. До слова, саме свавіллям правоохоронців спровокована кампанія #SayHerName, запущена у грудні 2014 р. Афроамериканським політичним форумом (AAPF) і Центром досліджень інтерсекціональності та соціальної політики (CISPS), яка розповідає історії чорношкірих жінок і дівчаток, котрі стали жертвами поліції.

Слідом за цією кампанією, після вбивства афроамериканця Джорджа Флойда співробітником департаменту поліції Міннеаполісу, почала зростати популярність руху #BlackLivesMatter. Громадськість більш пильно вивчає поведінку поліції, особливо застосування необґрунтованого або надмірного фізичного впливу (сили) під час несення служби.

Саме це питання лягло в основу дослідження 2008 р., проведеного в окрузі Ріверсайд у Каліфорнії. Його результати показали, що чоловіки-офіцери у три рази більше здійснюють необґрунтовані постріли, ніж їхні колеги-жінки.

Толерування культу маскуліності впливає не тільки на виконання поліцейськими своєї роботи, але й на їхні сімейні відносини. Деякі дослідники зазначають, що у сім'ях поліцейських рівень домашнього насильства вищий, а скарги на домашнє насильство з боку поліцейських не розслідуються належним чином [8].

Розгляд більшості скарг на вчинення поліцейськими домашнього насильства через відсутність достатніх доказів не закінчується притягненням поліцейських до відповідальності [9].

Співробітники, котрі дотримуються аспектів традиційної поліцейської субкультури – авторитаризму, з більшою вірогідністю застосовують психологічне насильство щодо свого інтимного партнера та мають прояви професійного вигорання [10]. За результатами дослідження Blumenstein et al. [10], поліцейські, які дотримуються традиційної поліцейської культури, вчиняють більше психологічного насильства щодо своїх інтимних партнерів. Таким чином, чоловіча культура поліцейських негативно впливає на їх інтимні стосунки, включаючи насильство у сім'ї та батьківські проблеми.

Окрім психологічного насильства, маскулінна культура погіршує ситуацію із сексуальним насильством. На це звертає увагу нова соціальна кампанія поліції Шотландії під назвою «Не будь цим хлопцем», направлена на вирішення проблеми сексуального насильства шляхом відвертої розмови з чоловіками. У межах цієї кампанії поліцією Шотландії було створено відеоролик, де актори запитують чоловіків, чи робили вони коли-небудь таке: вульгарно коментували поведінку жінок у компанії друзів, відправляли особисті відверті фотографії жінкам тощо. Нова кампанія закликає чоловіків задуматися про те, чи визнають вони себе «цим хлопцем», який чинить сексуальне насильство.

Сьогодні світова спільнота значну частину ресурсів витрачає на пошуки найефективніших шляхів протидії домашньому насильству, й одним із таких є розбудова поліції на засадах репрезентативності.

У всьому світі представництво жінок у поліцейських установах низьке, що робить роботу поліції гендерною. Жінки у правоохоронних органах США становлять приблизно 13%, у Нідерландах – 34%, 10% у Нігерії. Простежується тенденція до заохочення жінок до служби у правоохоронних органах. Наприклад, поліція штату Іллінойс підписала зобов'язання 30×30 про те, що до 2030 р. у поліції працюватиме 30% жінок. Дотримуючись цього зобов'язання, правоохоронні органи погоджуються повідомляти про свої зусилля щодо виявлення й усунення перешкод, із якими жінки-офіцери мають справу під час прийому на роботу і протягом всієї своєї кар'єри. Ініціатива 30×30 наполягає на встановленні партнерських відносин зі спільнотами, щоб агентства стали дійсно репрезентативними для громад, які вони обслуговують.

Слід розуміти, що серйозний гендерний розрив створює сприятливі умови для поширення гендерних стереотипів у збройних силах, які обмежують можливості жінок і заважають їм ефективно виконувати свої обов'язки.

Про це йдеться у звіті «CULTURE, GENDER, AND WOMEN IN THE MILITARY: Implications for International Humanitarian Law Compliance», автори якого досліджують гендерний дисбаланс у збройних силах США.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Огляд сучасних ініціатив і проведених наукових досліджень із цієї теми дозволив зробити висновок про те, що маскулінізм є застарілою та небезпечною для суспільства рисою поліцейської культури.

Нездатність правоохоронних організацій забезпечити значну участь жінок шкодить не тільки жінкам і загрожує дієздатності поліції, завдає шкоди національній безпеці та перешкоджає дотриманню Україною норм міжнародного права.

Розуміння загроз маскуліності має спонукати управлінську ланку системи правоохоронних органів розробити освітньо-професійний підхід, покликаний вдосконалити професійну культуру поліцейської діяльності, позбутися гендерно вразливих практик, що загалом може сприяти покращенню стратегічних комунікацій між структурами сектору безпеки та громадянами та стати поштовхом до розвитку інструментів запобігання та протидії домашньому насильству.

Загалом результати вказують на необхідність продовження уточнюючих досліджень із цієї проблематики. Також отримані дані можуть послужити основою для майбутніх теоретичних праць, пов'язаних із розумінням наслідків формальних та інституційних практик мілітаризації поліції.

Список використаних джерел:

1. David G. Barrie and Susan Broomhall, eds., *A history of police and masculinities*. London and New York : Routledge, 2012. P. 1700–2010.
2. Atkinson, C. *Patriarchy, gender, infantilisation: A cultural account of police intelligence work in Scotland*. Australian & New Zealand. *Journal of Criminology*. 2017. № 50(2). P. 234–218.
3. *Policing: A Journal of Policy and Practice*. Vol. 11, Issue 3, September 2017. P. 289–300. <https://doi.org/10.1093/police/paw052>
4. Stark, Evan and Anne Flitcraft. *Women at Risk, Domestic Violence and Women's Health*. Thousand Oaks, CA, London, New Delhi : Sage Publications, 1996. 264 p.
5. Claire Houston, *How Feminist Theory Became (Criminal) Law: Tracing the Path to Mandatory Criminal Intervention in Domestic Violence Cases*, 21 MICH. J. GENDER & L. 217. 2014.
6. Karmen, A. *Crime victims: an introduction to victimology*. Belmont, CA : Thomson Wadsworth, 2004.
7. Kimmel, M., Hearn J., Connell R. *Handbook of Studies on Men and Masculinities*, SAGE: 505, 2005.
8. Cheema R. *Black and blue bloods: protecting police officer families from domestic violence*. *Family court review*. 2016. № 54(3). P. 487–500. DOI: 10.1111/fcre.12226
9. Erwin M.J., Gershon R.R.M., Tiburzi M., Lin S. *Reports of intimate partner violence made against police officers*. *Journal of family violence*. 2005. № 20(1). P. 13–19. DOI: 10.1007/s10896-005-1505-3
10. Blumenstein L., Fridell L., Jones S. *The link between traditional police sub-culture and police intimate partner violence*. *Policing an international journal of police strategies & management*. 2012. № 35(1). P. 147–164. DOI: 10.1108/13639511211215496

References:

1. David G. Barrie and Susan Broomhall, eds., *A history of police and masculinities, 1700–2010*. London and New York: Routledge, 2012.
2. Atkinson, C. (2017). *Patriarchy, gender, infantilisation: A cultural account of police intelligence work in Scotland*. *Australian & New Zealand Journal of Criminology*, 50(2), 234–218.
3. *Policing: A Journal of Policy and Practice*, Volume 11, Issue 3, September 2017, Pages 289–300, <https://doi.org/10.1093/police/paw052>
4. Stark, Evan and Anne Flitcraft (1996) *Women at Risk, Domestic Violence and Women's Health*. Thousand Oaks, CA, London, New Delhi: Sage Publications, 264 pp.
5. Claire Houston, *How Feminist Theory Became (Criminal) Law: Tracing the Path to Mandatory Criminal Intervention in Domestic Violence Cases*, 21 MICH. J. GENDER & L. 217 (2014)
6. Karmen, A. (2004). *Crime victims: an introduction to victimology*. (5th ed.). Belmont, CA: Thomson Wadsworth.
7. Kimmel, M., Hearn J., Connell R. (2005). *Handbook of Studies on Men and Masculinities*, SAGE: 505.
8. Cheema R. *Black and blue bloods: protecting police officer families from domestic violence*. *Family court review*. 2016. № 54(3). P. 487–500. DOI: 10.1111/fcre.12226
9. Erwin M.J., Gershon R.R.M., Tiburzi M., Lin S. *Reports of intimate partner violence made against police officers*. *Journal of family violence*. 2005. № 20(1). P. 13–19. DOI: 10.1007/s10896-005-1505-3
10. Blumenstein L., Fridell L., Jones S. *The link between traditional police sub-culture and police intimate partner violence*. *Policing an international journal of police strategies & management*. 2012. № 35(1). P. 147–164. DOI: 10.1108/13639511211215496